

Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı: 7/4 2018 s. 2698-2720, TÜRKİYE

Araştırma Makalesi

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN DEĞERLER EĞİTİMİNE İLİŞKİN TUTUM VE GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

İshak KOZİKOĞLU*

Geliş Tarihi: Eylül, 2018

Kabul Tarihi: Aralık, 2018

Öz

Bu araştırmanın amacı, okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine ilişkin tutumlarını ve okul öncesi eğitiminde değerler eğitimine ilişkin görüşlerini belirlemektir. Karma yöntemin kullanıldığı araştırma, Van ili İpekyolu, Tuşba ve Edremit merkez ilçelerinde görev yapan 110 okul öncesi öğretmeniyle yürütülmüştür. Araştırmada veri toplama aracı olarak, Yaşaroğlu (2014) tarafından geliştirilen "Değerler Eğitimi Tutum Ölçeği" ve araştırmacı tarafından geliştirilen yarı-yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler; betimsel istatistikler (ortalama ve standart sapma) ve betimsel analiz tekniği kullanılarak çözümlenmiştir. Araştırmanın sonucunda, okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine yönelik yüksek düzeyde olumlu tutum sergiledikleri; öğretmenlerin okul öncesi eğitimde öncelikli olarak saygı, sevgi, dürüstlük, yardımlaşma/dayanışma, paylaşma, sorumluluk, hoşgörü ve temizlik değerlerinin çocuklara kazandırılması gerektiği düşüncesinde oldukları; öğretmenlerin okul öncesi eğitim programında değerler eğitimine yer verilmesine rağmen değerler eğitimine yönelik somut etkinliklerin yetersiz olduğu, değerler eğitimine yönelik uygulamaların daha çok öğretmenin inisiyatifine bırakıldığı düşüncesinde oldukları; öğretmenlerin çoğunun çocukların programdaki değerleri kazanmaları için daha çok drama, oyun ve hikâye etkinlikleri yaptıkları; öğretmenlerin çoğunun değerler eğitiminde aile desteğinin olmaması, çocuğun bilişsel/gelişim özellikleri ve okulun fiziksel yetersizliklerinden kaynaklı sorun yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumda, ailelerin ve öğretmenlerin okul öncesi dönemde değerler eğitimi hakkında bilinçlendirilmesi ve değerler eğitimiyle ilgili materyallerin/etkinliklerin artırılması önerilebilir.

Anahtar Sözcükler: Değerler eğitimi, okul öncesi eğitimi, öğretmenler, erken çocukluk, karma yöntem.

INVESTIGATION OF PRESCHOOL EDUCATION TEACHERS' ATTITUDES AND OPINIONS CONCERNING VALUES EDUCATION

Abstract

The aim of this study is to determine the attitudes of preschool teachers towards values education and their opinions about values education in preschool education. This study using mixed method was conducted with 110 preschool teachers working in the districts of İpekyolu, Tuşba and Edremit in Van province. In this study, "Values Education Attitude Scale" developed by

* Dr. Öğr. Üyesi; Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, ishakkozikoglu@hotmail.com.

Yaşaroğlu (2014) and semi-structured interview form developed by the researcher were used for data collection. The data were analyzed with descriptive statistics (mean and standard deviation) and descriptive analysis. As a result of the study, it was determined that preschool education teachers showed a high level of positive attitude towards values education; teachers are of the opinion that in preschool education, the values of respect, love, honesty, solidarity, sharing, responsibility, tolerance and cleanliness should be gained to children, teachers are of the opinion that although values education is included in preschool education curriculum, concrete activities are insufficient and the activities for values education are mostly left to the initiative of the teachers; the teachers mostly do drama, play and story activities for the children to gain the values in the curriculum; the majority of the teachers have problems in values education due to lack of family support, the child's cognitive/developmental characteristics and the physical inadequacy of the school. In this respect, it may be advisable to raise awareness of families and teachers about values education in preschool period and to increase materials/activities related to values education.

Keywords: Values education, preschool education, teachers, early childhood, mixed method.

Giriş

Eğitim yaşam boyu devam eden bir süreç olarak görülmektedir. Birey doğumdan ölüme kadar sürekli bir öğrenme çabası içerisinde. Her ne kadar bireyin eğitimi ailede başlıyor olsa da okul ve okullarda verilen eğitim ailede başlayan eğitimi devam ettirmede önemli sorumluluklar üstlenmektedir. Bilim ve teknoloji çağı olarak bilinen günümüzde, eğitimden beklenen çağa ayak uyduracak bireyler yetiştirmektir. Dolayısıyla bireyin bir bütün olarak gelişimi, bir başka deyişle bireyin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor becerilerinin gelişiminde eğitim önemli roller üstlenmektedir.

Günümüzde artık eğitimden beklenen sadece bireylerin akademik başarılarını artırmak değil, aynı zamanda değerler eğitimine de yer vermektir (Trout, 2008), çünkü değerler eğitiminin akademik başarıyı da olumlu yönde etkilediği ifade edilmektedir (Singh, 2011). Eğitim kurumları, toplumdaki çocuklara ve yetişkinlere toplumda kabul görülen istedik ilkeleri, tutumları ve değerleri planlı bir şekilde kazandırması yönüyle önemli bir toplumsal araç olarak görülmektedir (Erden, 1998).

Değer kavramı çeşitli bilim insanları ve eğitimciler tarafından farklı şekillerde tanımlanmıştır. Doğan (2008) değerleri kişilerin ya da toplulukların ideal olarak kabul ettiği var olma veya hareket etme tarzı; Cooper (2014) istedik ve önemsenen ilke veya standartlar; Aydın ve Akyol Gürlü (2012) ideal davranış biçimleri ya da davranışlarımıza yön veren ölçüler; Schaefer (2012) ise gerçekleşmesi istenilen ve karar alma sürecinde etkili olan ölçütler olarak tanımlamıştır. Her toplumun kendine özgü değerleri vardır. Değerler eğitimi ise bireylere değerleri kazandırma sürecidir (Hökelekli ve Gündüz, 2007). Değerler eğitiminde, öğrencilere kazandırılmak istenen değerlerin eğitim programlarıyla veya örtük programlarla planlı bir

şekilde farklı öğretim yöntem ve teknikleriyle öğrencilere kazandırılması amaçlanmaktadır (Akbaş, 2009).

Değerlerin toplumdan topluma değişkenlik göstermesi ve farklı olarak değerlendirilmesi değerlerin sonradan kazanıldığını, dolayısıyla öğrenilebilen ve öğretilebilen olgular olduğunu göstermektedir. Bireyler hangi durumlarda nasıl davranması gerektiğini çevresindekilerden ve yaşantılarından öğrenmektedirler. Bu durumda, değerler eğitiminin yaşamın her alanında olduğu gibi eğitimin içerisinde de yer alması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Günümüzde eğitimin her kademesinde olduğu gibi eğitim sürecinin başlangıcı olarak görülen okul öncesi eğitiminde de değerler eğitimi önemsenmekte, değerlerin çocuklara nasıl kazandırılması noktasında çalışmalar yapılmaktadır. Bu doğrultuda; sevgi, saygı, hoşgörü, paylaşma, farklılıklara saygı, dürüstlük, işbirliği, gibi konuları içeren eğitim programları geliştirilmeye başlanmış ve eğitim programlarına değerler eğitimine yönelik etkinlikler eklenmiştir (Aydın ve Akyol Gürler, 2012).

Toplumda istenilen değerlerin oluşabilmesi ve gelecekte yaşatılabilmesi için işe erken çocukluk döneminden başlanmalıdır. Bu açıdan okul öncesi eğitiminde değerler eğitimi, çocukların değerleri benimsemesi ve bu değerlere uygun yaşayarak olumlu kişilik geliştirebilmeleri açısından kritik bir role sahiptir (Karakaş, 2015). Okul öncesi eğitimi, aileden sonra değerler eğitiminin başlangıç noktasını oluşturmaktadır. Her ne kadar değerleri kazanma, benimseme ve hayatta bu değerleri yaşatma yaşam boyu devam eden bir süreç olsa da temel insani değerler erken çocukluk döneminde oluşmaya başlamaktadır. Bu nedenle, okul öncesi eğitimi değerler eğitiminde kritik bir süreçtir ve özellikle erken çocukluk döneminde iyi davranışlara ilişkin yaşantıların oldukça çeşitli olması gerekmektedir (Uyanık Balat ve Dağal, 2006). Değerler eğitimine okul öncesi dönemde başlanması, toplumsal yaşama bu değerlerin yansması açısından önemlidir. Erken çocukluk yılları, insan yaşamında birçok olgunun oluşmaya başladığı yıllardır. Bu dönemde edinilen davranış, tutum ve değerler bireyim topluma uyum sağlamasını ve değerlerin yaşatılmasını sağlamaktadır (Pekdoğan ve Korkmaz, 2017).

Okul öncesi eğitimi programlarında, okul öncesi eğitimine devam eden 36-72 aylık çocukların bilişsel, sosyal-duygusal, devinişsel ve dil gelişimlerinin desteklenmesi, öz-bakım becerilerinin kazandırılması ve ilkokula hazırbulunuşluklarının sağlanması hedeflenmektedir. Programda değerler eğitimi ayrı bir alan olarak ele alınmamakla birlikte kazanım ve göstergelerde vurgulanarak etkinlikler aracılığıyla çocuklara kazandırılması amaçlanmaktadır (MEB, 2013). Benzer şekilde, 18. ve 19. Milli Eğitim Şuralarında değerler eğitimi çerçevesinde, okul öncesi eğitimden başlayarak eğitimin her kademesinde değerler eğitimine yer verilmesi gerektiği ve bu konuda tüm paydaşların işbirliği içerisinde çalışması gerektiği vurgulanmıştır.

Çocukların kültürel, toplumsal ve evrensel değerleri tanınmaları ve benimsemeleri topluma etkin uyum sağlamaları ve sorumluluk sahibi bireyler olarak yetişmeleri açısından önemlidir.

İnsanların birbirleriyle etkili iletişim kurabilmesi için temel insani değerler çerçevesinde hareket etmeleri önem taşımaktadır. Bireylerin toplumsal ve evrensel değerleri öğrenebilmesi ve gelecek nesillere taşıyabilmesi için değerlere ilişkin yaşantılarının olması gerekmektedir. Bu yaşantıların başlangıç noktasını erken çocukluk süreci oluşturmaktadır (Uzun ve Köse, 2017). Değerler eğitimine okul öncesi eğitiminde başlanması önem taşımaktadır, çünkü çocuklara erken yaşlarda sevgi, saygı, hoşgörü, yardımlaşma, dayanışma, paylaşma, işbirliği ve sorumluluk gibi insani ve evrensel değerleri kazandırmak gerekmektedir. Nitekim bu değerlerin erken yaşlarda kazandırılması çocukların kişilik gelişimini desteklemektedir (Erkuş, 2012; Gunnar ve Barr, 1998). Bu dönemde edinilen yaşantılar, çocuğun sonraki süreçteki sosyal ve akademik yaşamına etki ederek nasıl bir insan olacağı üzerinde belirleyici bir role sahiptir (Ömeroğlu ve Sapsağlam, 2016).

Değerler eğitimi her ne kadar ailede başlasa da değerler eğitiminin sağlanmasında okullar önemli bir işleve sahiptir (Aspin, 2000; Oktay, 1999). Okullar hem toplumun değerlerini yansıtan ve gelecek nesillere aktaran hem de toplumun değerlerini şekillendiren yapılar olarak bilinmektedir (Halstead, 1996). Okullarda çocuklara sunulan değerler eğitimi ile yaşadığı topluma sağlıklı uyum sağlayabilen, toplumun gelişiminde kendi sorumluluklarını bilen ve sağlam bir kişiliğe sahip bireylerin yetişmesi mümkün olacaktır (MacNaughton ve Hughes, 2007). Görüldüğü üzere değerler eğitiminde okullara, okullarda ise öğretme-öğrenme sürecinin temel aktörlerinden biri olan öğretmenlere önemli sorumluluklar düşmektedir. Öğretmen sadece öğrencilerin bilişsel kazanımlarına değil kişisel, toplumsal ve evrensel değerleri kazanmalarına odaklanmalıdır. Bu açıdan, toplumsal yaşama katkı sunan, temel insani değerleri benimseyen ve yaşatan bireyler yetişmesinde öğretmenler kritik bir role sahiptir (Erkuş, 2012).

Öğretmenlerin tutum ve davranışları özellikle okul öncesi dönemde çocuklar üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Öğretmenler çocukların rol model aldıkları en etkili bireyler oldukları için değerler eğitiminde öğretmenlere önemli sorumluluklar düşmektedir. Çocukların okulda öğretilen değerleri anlamaları ve benimsemeleri için öğretmenlerin doğru rol model olmaları, öğretme-öğrenme sürecinde olumlu yaşantılar, farklı yöntem-teknikler kullanarak etkinlikler aracılığıyla istedik değerleri çocuklara kazandırmaları gerekmektedir. Ayrıca, öğretmenlerin değerleri nasıl öğreteceğine ilişkin yeterlikleri ve değerler eğitimine ilişkin tutumları değerler eğitiminde belirleyici bir role sahiptir (Şen, 2011; Uzun ve Köse, 2017; Weist, 1998). Soyut kavramlar olarak karşımıza çıkan değerlerin öğretiminde öğretmenlerin, bu değerleri somutlaştırarak çocuklara kazandırmaları gerekmektedir. Öğretmenler öncelikle bu değerlerden

haberdar olmalı ve ailelerle işbirliği yapmalıdır (Doğan Temur ve Yuvacı, 2014). Okul öncesi eğitimi sürecinde değerler eğitiminde öğretmenin rolü göz ardı edilemez. Bu dönemde öğretmenin davranışlarıyla örnek olması ve değerler eğitimine ilişkin bilgi ve beceri sahibi olması gerektiği dikkat çekmektedir. Okul öncesi dönemde oyun, drama, proje, gezi, bireysel ya da grup etkinlikleri gibi farklı yöntem ve teknikler aracılığıyla değerlerin çocuklara öğretilmesi sağlanabilir (Pekdoğan ve Korkmaz, 2017).

Türkiye'de okul öncesi eğitiminde değerler eğitimine yönelik çalışmaların her ne kadar son yıllarda artış gösterdiği görülse de okul öncesi eğitiminde değerler eğitiminin önemi düşünüldüğünde bu çalışmaların yeterli sayıda olmadığı söylenebilir. Alanyazındaki çalışmalar incelendiğinde; okul öncesi dönemdeki çocuklar için geliştirilmiş değerler eğitimi programının çocukların sosyal ve duygusal gelişimlerine etkisini inceleyen çalışmalara (Dereli İman, 2014; Öztürk Samur, 2011), 2013 okul öncesi eğitim programında yer alan kazanım ve göstergeleri değerler eğitimi açısından inceleyen bir çalışmaya (Aral ve Kadan, 2018) ve okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programındaki değerler eğitimine ilişkin görüşlerinin incelendiği nitel çalışmalara (Erkuş, 2012; Karakaş, 2015; Ogelman ve Sarıkaya, 2015; Pekdoğan ve Korkmaz, 2017; Uzun ve Köse, 2012; Yuvacı, Şafak ve Şirin, 2013) ulaşılmıştır. Alanyazında da belirtildiği üzere, okul öncesi öğretmenlerinin tutum ve davranışları genelde okul öncesi dönemde çocuklar üzerinde özelde ise değerler eğitiminin uygulanmasında önemli bir etkiye sahiptir. Alanyazındaki okul öncesi eğitiminde değerler eğitimine yönelik okul öncesi öğretmenleriyle yürütülen çalışmalarda genel olarak öğretmenlerin ele aldıkları değerlerin, uyguladıkları etkinliklerin, karşılaştıkları sorunların ve değerler eğitimiyle ilgili görüşlerinin belirlenmesinin amaçlandığı ve nitel yöntemin kullanıldığı görülmektedir. Fakat bireylerin davranışları ve uygulamaları üzerinde tutumun önemli bir etkisi olduğu bilinmektedir (Al Mamun, Rahman, Rahman ve Hossain 2012; İlhan ve Karataş, 2015). Dolayısıyla, okul öncesi eğitiminde okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine yönelik tutumlarının, değerler eğitimine yönelik görüş ve uygulamalarının belirlenmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı, okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine ilişkin tutumlarını ve okul öncesi eğitiminde değerler eğitimine ilişkin görüşlerini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine ilişkin tutumları ne düzeydedir?
2. Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitimde çocukların kazanması gereken değerlere ilişkin görüşleri nelerdir?

3. Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programında yer alan değerler eğitimi etkinliklerine ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimi kapsamında gerçekleştirdikleri etkinlikler, yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri nelerdir?

Bireyin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor beceriler bağlamında bir bütün olarak gelişimini gerekli kılan çağımızda, okullarda değerler eğitiminin işlevsel hale getirilmesi önemli görülmektedir. Okul öncesi dönem bu eğitiminin başlangıç noktasını oluşturmakta ve bu noktada okul öncesi öğretmenlerine önemli sorumluluklar düşmektedir. Öğretmenin değerlere ilişkin tercihleri, değerler eğitimine yönelik tutum ve davranışları, becerileri ve uygulamaları değerler eğitiminde büyük önem taşımaktadır. Alanyazında okul öncesi eğitiminde değerler eğitimine yönelik okul öncesi öğretmenleriyle yürütülen çalışmalar incelendiğinde, öğretmenlerin ele aldıkları değerlerin, uyguladıkları etkinliklerin, karşılaştıkları sorunların, değerler eğitimiyle ilgili görüşlerinin belirlenmesinin amaçlandığı ve nitel yöntemin kullanılarak sınırlı sayıda öğretmenle çalışmaların yürütüldüğü görülmektedir. Dolayısıyla bu çalışma, okul öncesi eğitiminde değerler eğitimine yönelik okul öncesi öğretmenlerinin görüş ve deneyimlerinin yanı sıra değerler eğitimine yönelik tutumlarını belirlemeye çalışması ve karma yöntemi kullanması yönüyle alanyazındaki benzer çalışmalardan farklılaşmaktadır ve bu yönleriyle ilgili alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Okul öncesi eğitiminde değerler eğitimi çalışmalarında en önemli aktörler olarak bilinen okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine yönelik tutum, görüş ve davranışlarının belirlenmesine yönelik çalışmaların artırılması gerekmektedir. Bu çalışma, okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine yönelik tutumlarını, okul öncesi eğitimde çocukların kazanması gereken değerlere ve okul öncesi eğitim programında yer alan değerler eğitimi etkinliklerine ilişkin görüşlerini, öğretmenlerin değerler eğitimi kapsamında gerçekleştirdikleri etkinlikleri, yaşadıkları sorunları ve çözüm önerilerini kapsamlı olarak belirlemesi açısından önem taşımaktadır. Bu çalışmanın, Türkiye’de okul öncesi eğitiminde değerler eğitimiyle ilgili yapılacak çalışmalara, projelere, program geliştirme ve değerlendirme çalışmalarına rehberlik edeceği düşünülmektedir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada karma yöntem desenlerinden paralel karma yöntem deseni kullanılmıştır. Paralel karma yöntem deseninde nicel ve nitel veriler eş zamanlı olarak toplanır ve eşit öneme sahiptir. Bu desenin kullanımında amaç, eş zamanlı olarak toplanan nitel ve nicel verileri birleştirmek ve çıkan sonuçları araştırma problemlerine göre yorumlamaktır (Cresswell, 2008; Fırat, Yurdakul ve Ersoy, 2014). Bu çalışmada nicel ve nitel veriler eşit öneme sahiptir

ve veriler eş zamanlı olarak toplanmıştır, bu yüzden paralel karma yöntem deseninin kullanılması tercih edilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Van ilinde görev yapmakta olan 110 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Kolay ulaşılabilir durum örneklemede araştırmacı, araştırmaya pratiklik ve hız kazandırmak için ulaşılması kolay olan grup üzerinde çalışmayı gerçekleştirmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu araştırmada, kolay ulaşılabilirlik ve gönüllülük esası dikkate alınarak belirlenen çalışma grubunda yer alan okul öncesi öğretmenlerinin kişisel özelliklere göre dağılımı Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1: Öğretmenlerin Kişisel Özelliklere Göre Dağılımı

Kişisel Özellik	Kategori	N	%
Cinsiyet	Kadın	82	74,5
	Erkek	28	25,5
Yaş	18-24 yaş arası	20	18,2
	25-29 yaş arası	61	55,5
	30 ve üzeri	29	26,3
Mesleki Deneyim	1-5 Yıl	61	55,5
	6-10 Yıl	34	30,9
	11 Yıl ve Üzeri	15	13,6

Tablo 1’de görüldüğü üzere, araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin 82si (%74.5) kadın, 28’i (%25.5) ise erkektir. Katılımcıların 20’si (%18.2) 18-24 yaş aralığında, 61’i (%55.5) 25-29 yaş aralığında, 29’u ise (%26.3) 30 ve üzeri yaş aralığındadır. Katılımcıların 61’i (%55.5) 1-5 yıl arası, 34’ü (%30.9) 6-10 yıl arası, 15’i ise (%13.6) 11 yıl ve üzeri mesleki deneyime sahiptir.

Ayrıca, araştırmada daha derinlemesine veri elde etmek amacıyla 30 öğretmenle yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Görüşme yapılacak öğretmenlerin belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Maksimum çeşitlilik örnekleme yönteminde, çalışma grubundaki bireyler veya durumlar arasından araştırmanın amacına uygun olacak şekilde kendi içinde benzeşik farklı durumlar veya bireyler seçilerek belirlenmektedir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2016; Patton, 2002). Bu araştırmada, katılımcılar arasından görüşme yapılacak öğretmenler belirlenirken; öğretmenlerin cinsiyeti, yaşı, mesleki deneyimleri dikkate alınarak çeşitlilik sağlanmıştır. Görüşme yapılan öğretmenlerin 16’sı kadın, 14’ü erkektir. Öğretmenlerin 10’u 18-24 yaş aralığında, 12’si 25-29 yaş aralığında, 8’i ise 30 ve üzeri yaş aralığındadır. Ayrıca, öğretmenlerin 13’ü 1-5 yıl arası, 9’u 6-10 yıl arası, 8’i ise 11 yıl ve üzeri mesleki deneyime sahiptir.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada, okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla "Değerler Eğitimi Tutum Ölçeği" ve okul öncesi eğitiminde değerler eğitimine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla ise "Yarı-Yapılandırılmış Görüşme Formu" kullanılmıştır. Veri toplama araçlarına ilişkin bilgiler aşağıda sunulmuştur:

Değerler Eğitimi Tutum Ölçeği: Yaşaroğlu (2014) tarafından geliştirilen ölçek, 22 maddeden ve "kesinlikle katılmıyorum" ile "kesinlikle katılıyorum" uçları arasında değişen 5'li derecelendirmeden oluşmaktadır. Ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı .92 olarak hesaplanmış, bu çalışmada ise .90 olarak bulunmuştur. Bu değerler, ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir (Yang ve Green, 2011). Ölçekte; "*Değerler eğitimi, çocuklarımızın geleceği için önemlidir.*", "*Değerler eğitimi ile ilgili etkinlik ve toplantılara katılmak önemlidir.*", "*Okullarda değerler eğitimine yer verilmesi önemli bir gelişmedir.*" gibi maddeler yer almaktadır.

Yarı-yapılandırılmış Görüşme Formu: Araştırmacı tarafından geliştirilen görüşme formu, beş sorudan oluşmaktadır. Görüşme formu hazırlanırken; öğretmenlerin okul öncesi eğitimde çocukların kazanması gereken değerlere ilişkin görüşleri, okul öncesi eğitim programında yer alan değerler eğitimi etkinliklerine ilişkin görüşleri, değerler eğitimine yönelik ne tür etkinlikler gerçekleştirdikleri, bu etkinliklerde yaşadıkları sorunlar ve önerilerine ilişkin açık uçlu ve kolay anlaşılabilir sorulara yer verilmiştir. Görüşme formundaki soruların anlaşılabilirliğini ve araştırmanın amacına uygun olup olmadığını belirlemek amacıyla okul öncesi eğitimi, değerler eğitimi, ölçme-değerlendirme ve dil uzmanı olmak üzere dört uzmandan görüş alınmıştır. Uzmanların görüş ve önerileri doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılmış ve görüşme formuna son hali verilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada, okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine ilişkin tutum düzeylerini belirlemek amacıyla ölçek puanlarının aritmetik ortalamaları ve standart sapma değerleri incelenmiştir. Bu değerler; '1-1.79 arası' *çok düşük*, '1.80-2.59 arası' *düşük*, '2.60-3.39 arası' *orta*, '3.40-4.19 arası' *yüksek* ve '4.20-5.00 arası' ise *çok yüksek düzey* olarak yorumlanmıştır. Görüşme verilerinin analizinde ise betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Betimsel analiz; betimsel analiz için tematik çerçeve oluşturma, temalara göre verilerin işlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması olmak üzere dört aşamadan oluşmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu araştırmada, belirtilen aşamalar izlenerek veriler temalar altında kodlanarak

betimlenmiş ve yorumlanmıştır. Ayrıca, öğretmen görüşlerinin açık ve net bir şekilde yansıtılması amacıyla veriler doğrudan alıntılarla desteklenmiştir.

Araştırmada dış güvenilirliği sağlamak için araştırmacının konumu ve katılımcılar hakkında ayrıntılı açıklamalara yer verilmiştir. İç güvenilirliği artırmak için ise veriler iki ayrı kodlayıcı tarafından ayrı ayrı kodlanmış, Miles ve Huberman'ın (1994) önerdiği ($Güvenirlik = Görüş\ birliğı / (görüş\ birliğı + görüş\ ayrılığı)$) kodlayıcılar arası uyum yüzdesi formülü kullanılarak yapılan hesaplamalar sonucunda güvenirlüğün % 90 olduğu bulunmuştur. Bu durumda kodlamaların yeterli düzeyde güvenilir olduğu söylenebilir (Miles ve Huberman, 1994). İç geçerliği sağlamak için verilerin bütünlüğü ve tutarlılığı gözden geçirilmiş, dış geçerliği sağlamak için ise görüşme formunun hazırlanması, verilerin toplanması ve analizi gibi süreçlere ilişkin ayrıntılı açıklamalara yer verilmiştir.

Bulgular

Araştırmada, okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine ilişkin tutumlarını belirlemeye yönelik olarak öğretmenlerin ölçeğe verdikleri cevaplar üzerinden hesaplanan aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2: Öğretmenlerin Ölçeğe Verdikleri Yanıtlara Göre Hesaplanan Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Ölçek	\bar{X}	S
Değerler Eğitimi Tutum Ölçeği	4.24	0.54

Tablo 2 incelendiğinde, öğretmenlerin değerler eğitimine ilişkin tutumlarının çok yüksek düzeyde olduğu ($\bar{X} = 4.24$) görülmektedir. Ayrıca, okul öncesi öğretmenleriyle görüşme yapılarak okul öncesi eğitimde değerler eğitimine ilişkin görüşleri alınmıştır.

Okul öncesi öğretmenleriyle yapılan görüşmeler sonucunda; katılımcı görüşleri “Çocukların kazanması gereken değerler”, “Okul öncesi eğitim programında yer alan değerler eğitimine ilişkin görüşler”, “Değerler eğitimi kapsamında gerçekleştirilen etkinlikler”, Değerler eğitimi kapsamında gerçekleştirilen etkinliklerde yaşanan sorunlar” ve “Değerler eğitimine ilişkin öneriler” olmak üzere beş tema altında gruplandırılmıştır. Belirlenen temalara ilişkin açıklamalar ve öğretmen görüşleri aşağıda sunulmuştur.

Çocukların Kazanması Gereken Değerler

Bu temaya ilişkin öğretmenlere “Sizce okul öncesi eğitimde çocuklar öncelikle hangi değerleri kazanmalıdır? Gerekçeleri?” soruları yöneltilmiştir. Görüşme yapılan öğretmenlerin çoğunluğu okul öncesi eğitiminde çocuklara öncelikle saygı, sevgi, dürüstlük, yardımlaşma ve dayanışma gibi değerlerin kazandırılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu duruma ilişkin görüş belirten öğretmen görüşlerinden ön plana çıkanlara aşağıda yer verilmiştir.

"Öncelikle verilemesi gereken değer bence sevgi. Çünkü özellikle toplumumuzda bunun eksikliğini yaşıyoruz. Ayrıca sevgi oluşturulduğunda diğer değerlerle olan bağı sayesinde diğer değerlerin çocuklara verilmesi kolaylaşır." (Ö4)

"Bana göre sevgi ve saygı öncelikte olmalıdır. Bu değerlerin temelini oluşturduğumuz bir çocukta diğer değerlerin doğal bir akışta kazandırılması kaçınılmaz olacaktır." (Ö14)

"Öncelikle her şeyin başı olan saygı ve sevgi değerleri verilmelidir. Bunlardan sonra çocuğun gelişim düzeyine, öğrenme sürecine uygun olarak dürüstlük, sorumluluk, yardımlaşma gibi değerler kazandırılmalıdır." (Ö11)

Yukarıda öğretmen görüşlerinde de belirtildiği üzere, öğretmenlerin çoğunun okul öncesi eğitiminde çocukların öncelikle kazanması gereken değerlere ilişkin saygı, sevgi, dürüstlük, yardımlaşma ve dayanışma gibi değerlere vurgu yaptıkları görülmektedir. Öğretmenlerin bu değerlerin diğer değerler için temel oluşturacağını ve diğer değerlerin kazanılmasını kolaylaştıracağını düşündükleri ortaya çıkmıştır. Bu değerlerin yanı sıra birçok öğretmen, okul öncesi eğitiminde çocuklara paylaşma, sorumluluk, hoşgörü ve temizlik gibi değerlerin kazandırılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu duruma ilişkin görüş belirten öğretmen görüşlerinden bazılarını aşağıda yer verilmiştir.

"Bence çocuklara öncelikle paylaşmayı öğretmeliyiz. Çünkü bu dönemde özellikle bu konuda sıkıntı yaşıyoruz, çocukların bu dönemde oyuncaklarını, yaşam alanlarını paylaşmalarını öğrenmeleri gerekiyor." (Ö27)

"Öncelikle değerler eğitiminde sevgi, saygı, hoşgörü, paylaşma, sorumluluk bilinci ve temizlik değerlerinin öğretilmesi kanaatindeyim. Çünkü okul öncesi dönem özellikle kişilik oluşumu ve topluma uyum süreci açısından kritik bir evredir. Bireyin bu dönemde kazanacağı bu değerler onun kişilik yapısının oluşumunda belirleyici olacaktır." (Ö16)

Okul Öncesi Eğitim Programında Yer Alan Değerler Eğitimine İlişkin Görüşler

Bu temaya ilişkin öğretmenlere "Okul öncesi eğitim programında yer alan değerler eğitimini (etkinlikler, uygulamalar, oyunlar, örnek hikâyeler vb. açıdan) ne ölçüde yeterli buluyorsunuz? Sizce eksik ve güçlü yönleri nelerdir?" soruları yöneltilmiştir. Görüşme yapılan öğretmenlerin bazıları, okul öncesi eğitim programında yer alan değerler eğitimine yönelik etkinlikleri yeterli bulurken birçok öğretmen değerler eğitimine yönelik yeterli somut etkinliklerin olmadığını ifade etmişlerdir. Bu duruma ilişkin görüş belirten öğretmen görüşlerinden ön plana çıkanlara aşağıda yer verilmiştir.

"Ben çok fazla yeterli bulmuyorum. Daha fazla etkinlik, uygulama ve örnekler geliştirilebilir." (Ö2)

"Okul öncesi dönemde değerler eğitiminin çocuklara etkinlik ve uygulamalarla verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Ne yazık ki bu konuya programda yeterince yer verilmiyor." (Ö29)

"Okul öncesi programı çocuklar arasında değerler geliştirmeye yardımcı olabilecek somut etkinlikler sunmamaktadır. Değerler programda yer almasına rağmen bu durum öğretmenin çabasına bırakılmaktadır." (Ö13)

Yukarıda öğretmen görüşlerinde de belirtildiği üzere birçok öğretmen, okul öncesi eğitim programında değerler eğitime yer verilmesine rağmen değerler eğitime yönelik somut etkinliklerin yetersiz olduğuna, değerler eğitime yönelik uygulamaların daha çok öğretmenin inisiyatifine bırakıldığına ve dolayısıyla okul öncesi eğitim programının değerler eğitime yönelik daha fazla somut etkinliklerle zenginleştirilmesi gerektiğine vurgu yaptıkları görülmektedir. Ayrıca, bazı öğretmenler okul öncesi eğitim programında değerler eğitime yönelik etkinliklerin okul içi etkinliklerle sınırlı olduğunu ve dolayısıyla okul dışı etkinliklerle desteklenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Bazı öğretmenler ise değerler eğitiminin oyunla daha etkili kazandırılabileceğini belirterek programda değerler eğitime yönelik oyun ve hareket etkinliklerinin artırılması gerektiğini vurgulamışlardır. Bu duruma ilişkin görüş belirten öğretmen görüşlerinden bazılarını aşağıda yer verilmiştir.

"Okul öncesi eğitimde değerler eğitimi için uygulanan etkinlikler çocukların kavramaları için yeterli düzeyde, fakat sanat etkinliklerinden ziyade oyun ve hareket etkinliklerine daha çok yer verilmelidir." (Ö22)

"Değerler eğitimi soyut kavramlar olduğu için sadece okul içi etkinliklerle değil okul dışı yaşantılarla desteklenmesi gerekiyor. Program bu anlamda zenginleştirilmeli." (Ö20)

"Okul öncesi eğitimde çocuk oyun merkezlidir. Bu yüzden oyunla değerler daha kolay verilebilir. Programda değerler eğitime yönelik oyun etkinlikleri oldukça az." (Ö10)

Değerler Eğitimi Kapsamında Gerçekleştirilen Etkinlikler

Bu temaya ilişkin öğretmenlere "Çocukların programdaki değerleri kazanmaları için ne tür etkinlikler yapıyorsunuz?" sorusu yöneltilmiştir. Görüşme yapılan öğretmenlerin çoğunluğu, çocukların programdaki değerleri kazanmaları için daha çok drama, oyun ve hikâye etkinlikleri yaptıklarını ifade etmişlerdir. Bu duruma ilişkin görüş belirten öğretmen görüşlerinden ön plana çıkanlara aşağıda yer verilmiştir.

"Genel olarak çocuğun aktif katılımını sağlayabileceğim, empati yeteneğini kullanabileceği, hayal dünyasını geliştirebileceğim drama, oyun, hikaye anlatımı gibi zevkli ve kalıcı nitelikte olacağını düşündüğüm etkinlikler yapıyorum." (Ö24)

"Değerlerle ilgili örnek hikâye okuyunca çocuklarda çok etkili oluyor. Ardından onunla ilgili bir drama yapıyorum ve böylece kalıcılık sağlanmış oluyor." (Ö19)

"Daha çok oyun ağırlıklı etkinliklerle kazandırmaya çalışıyorum, çünkü oyun etkinliklerinin çocuklar için daha kalıcı olduğunu düşünüyorum. Bir de drama etkinliğinde çok eğlendiklerini ve drama sayesinde değerleri onlara yaparak yaşayarak yansıtabildiğimi düşünüyorum." (Ö17)

Yukarıda öğretmen görüşlerinde de belirtildiği üzere, görüşme yapılan öğretmenlerin çoğu, yaparak-yaşayarak öğrenmeyi sağlaması, zevkli ve eğlenceli olması, kalıcı öğrenmeler sağlaması gibi olumlu yönlerinden dolayı değerler eğitiminde oyun, drama ve hikâye etkinliklerini tercih etmektedirler. Ayrıca, bazı öğretmenler çocukların programdaki değerleri

kazanmaları için Türkçe etkinlikleri, sanat etkinlikleri, görsel ve işitsel etkinlikler (resim, kart, pano, tablo, çizgi film, şarkı, vb.) gerçekleştirdiklerini ifade etmişlerdir. Bu duruma ilişkin görüş belirten öğretmen görüşlerinden bazılarını aşağıda yer verilmiştir.

"Genellikle Türkçe ve drama etkinlikleriyle değerleri vermeye çalışıyorum. Konuyla ilgili eğitici şarkı ve çizgi filmler kullanıyorum." (Ö21)

"Her ay belirlenen temaya göre pano oluşturuyoruz. Sınıf içinde değerlerle ilgili kart oluşturma çalışmaları ve sanat etkinlikleri yapıyorum." (Ö9)

Değerler Eğitimi Kapsamında Gerçekleştirilen Etkinliklerde Yaşanılan Sorunlar

Bu temaya ilişkin öğretmenlere "Okul öncesi eğitim programında yer alan değerlerin çocuklara kazandırılmasıyla ilgili güçlük çektiğiniz noktalar nelerdir?" sorusu yöneltilmiştir. Görüşme yapılan öğretmenlerin çoğu, değerlerin çocuklara kazandırılmasında aile desteğinin olmaması, çocuğun bilişsel/gelişim özellikleri ve okulun fiziksel yetersizliklerinden kaynaklı sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bu durumlara ilişkin görüş belirten öğretmen görüşlerinden ön plana çıkanlara aşağıda yer verilmiştir.

"Köy okulunda çalışıyorum, materyal eksikliğinden dolayı zorluk yaşıyorum." (Ö10)

"Bazı ailelerin bilinçsiz ve duyarsız davranmaları, çocuğun okulda öğrendiği değerleri pekiştirmemeleri veya o değerlerle ailenin davranışlarının çakışması değerler eğitiminde oldukça zorluk yaşıyor bize." (Ö27)

"Çocukların soyut düşünememesi, dikkat sürelerinin kısa olması ve hazırbulunuşluklarının düşük olması en önemli güçlükler olarak karşımıza çıkıyor." (Ö25)

"Sınıfların kalabalık olması bu alandaki en önemli sorundur." (Ö16)

Yukarıda öğretmen görüşlerinde de belirtildiği üzere, öğretmenlerin çoğunun ailelerin bilinçsiz olmaları, duyarsız olmaları veya okulda öğretilen değerlerin ailede desteklenmemesinden dolayı değerler eğitiminde zorlandıkları görülmektedir. Öğretmen görüşlerine göre, çocukların somut işlemler döneminde oldukları için soyut düşünememeleri, dikkat sürelerinin az olması, hazırbulunuşluk düzeylerinin yeterli olmaması gibi özelliklerinden dolayı öğretmenlerin değerler eğitiminde zorlandıkları ortaya çıkmıştır. Bunun yanı sıra, öğretmenler değerler eğitimiyle ilgili materyal eksikliği ve sınıfların kalabalık olmasından dolayı güçlük çektiklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca, görüşme yapılan öğretmenlerin bazıları bu güçlüklerin yanı sıra değerler eğitiminde kendilerinden kaynaklı sorun yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenler değerler eğitiminde materyal/etkinlik geliştirmede ve değerleri somutlaştırarak çocukların öğrenmelerini sağlamada zorlandıklarını belirtmişlerdir. Bu durumlara ilişkin görüş belirten öğretmen görüşlerinden bazılarını aşağıda yer verilmiştir.

"Değerler soyut olduğu için onları somutlaştırmada zorlanıyorum." (Ö12)

"Değerler eğitiminde çocuklar somut işlemler döneminde olduğu için somutlaştırarak anlatmak gerekiyor. Fakat buna uygun materyal hazırlamada veya etkinlik geliştirmede güçlük çekiyorum." (Ö3)

Değerler Eğitimine İlişkin Öneriler

Bu temaya ilişkin öğretmenlere "Okul öncesi eğitim programında yer alan değerler eğitiminin daha yararlı olması için sizce neler yapılmalıdır? Önerileriniz nelerdir?" soruları yöneltilmiştir. Görüşme yapılan öğretmenler okul öncesi eğitimde değerler eğitiminin sağlanmasına yönelik çeşitli önerilerde bulunmuşlardır. Bu önerilerden ön plana çıkanlar sırasıyla ailelerin ve öğretmenlerin eğitim, konferans, seminer vb. etkinlikler aracılığıyla bilinçlendirilmesi, okul öncesi eğitim programında değerler eğitimine yönelik etkinliklerin artırılması ve aile katılımının/işbirliğinin sağlanması şeklindedir. Bu duruma ilişkin öğretmen önerilerinden ön plana çıkanlar aşağıda sunulmuştur.

"Aileler değerler eğitimi konusunda bilinçlendirilmelidir, çünkü aile ortamı ile değerler çakışınca veya aile tarafından desteklenmeyince öğrettiklerimiz boşa gidiyor." (Ö6)

"Öğretmenler değerler eğitimi konusunda bilinçlendirilmelidir. Aile ile ciddi bir işbirliği içerisine girilmelidir." (Ö11)

"Programda değerler eğitimiyle ilgili hikâyeler, oyunlar, etkinlikler geliştirilmeli." (Ö1)

Ayrıca, bazı öğretmenler okul öncesi eğitimde değerler eğitiminin sağlanmasına yönelik değerler eğitiminin oyun, drama vb. etkinliklerle daha eğlenceli ve somut hale getirilmesi, değerler eğitimiyle ilgili materyal ve kaynakların artırılması, değerler eğitiminde okul dışı faaliyetlerin ve alan gezilerinin artırılması, değerler eğitiminde çocukların gelişim ve bilişsel özelliklerinin, aile özelliklerinin ve toplumsal/kültürel özelliklerin dikkate alınarak etkinliklerin hazırlanması ve uygulanması gibi önerilerde bulunmuşlardır. Bu duruma ilişkin öğretmen önerilerinden bazıları aşağıda sunulmuştur.

"Değerler eğitimiyle ilgili ilk önce çocukların gelişim özellikleri dikkate alınmalıdır. Bir de çocukların geldiği aile ortamı, yetiştiği çevre, ebeveynlerin eğitim durumları gibi etkenlere bakılması gerekir." (Ö3)

"Daha çok kitaplar ve kaynaklar okul öncesi eğitimde değerler eğitimi adı altında çıkarılmalıdır. Bu alandaki etkinlikler çoğaltılabilir." (Ö7)

"Alan gezileriyle ve okul dışı faaliyetlerle desteklenebilir. Mesela sevgi, saygı değerleri için bir huzurevine gidilebilir." (Ö29)

"Kavramların somutlaştırılarak çocuklara verilmesi gerekiyor. Çocukların aktif olmalarını gerektiren etkinliklere programda yer verilmeli ve oyun temelli öğrenme, drama gibi etkinliklerle daha kalıcı ve eğlenceli öğrenmeler sağlanmalıdır." (Ö28)

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Okul öncesi dönem, çocukların bilişsel, duyuşsal, psikomotor, sosyal ve değer kazanımı anlamında gelişim sağlama, çocukların gelecekteki kişilik yapılarını, duygu ve düşüncelerini

etkilemesi bakımından son derece önemli bir dönemdir (Cevherli, 2014). Bu dönemde değerler eğitimi, çocukların çok yönlü gelişimi açısından önem taşımaktadır. Nitekim Dereli İman'ın (2014) yaptığı çalışmada, değerler eğitimi programının çocukların sosyal beceri, psiko-sosyal gelişim ve sosyal problem çözme becerilerini olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir. Okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine ilişkin tutumlarını ve okul öncesi eğitiminde değerler eğitimine ilişkin görüşlerini incelemeyi amaçlayan bu çalışmada, okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine ilişkin tutumlarının çok yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumda, okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine yönelik yüksek düzeyde olumlu tutum sergiledikleri söylenebilir. Alanyazında okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine ilişkin tutumlarını inceleyen herhangi bir çalışmaya ulaşılmamakla birlikte Yaşaroğlu'nun (2014) sınıf öğretmenleriyle yürüttüğü çalışmada bu araştırma sonuçlarına paralel olarak öğretmenlerin değerler eğitimine yönelik tutumlarının olumlu olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde, Uzun ve Köse'nin (2017) 20 okul öncesi öğretmeniyle yaptıkları çalışmada, okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine okul öncesi eğitimde başlanılmasının gerekli olduğunu düşündükleri belirlenmiştir. Tutumun bireylerin davranışları ve uygulamaları üzerinde önemli bir etkisi olduğu düşünüldüğünde (Al Mamun, Rahman, Rahman ve Hossain 2012; İlhan ve Karataş, 2015); okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine yönelik olumlu tutuma sahip olmaları, okul öncesi eğitiminde değerler eğitimi uygulamalarının etkililiği açısından olumlu bir sonuç olarak değerlendirilebilir.

Bu çalışmada, okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitimde öncelikli olarak saygı, sevgi, dürüstlük, yardımlaşma/dayanışma, paylaşma, sorumluluk, hoşgörü ve temizlik değerlerinin çocuklara kazandırılması gerektiği düşüncesinde oldukları belirlenmiştir. Bu sonuç, alanyazındaki benzer araştırma sonuçlarını destekler niteliktedir. Erkuş'un (2012) 72 okul öncesi öğretmeniyle yaptığı çalışmada, öğretmenlerin okul öncesi eğitimde öncelikli olarak saygı, sevgi ve paylaşım değerlerinin çocuklara verilmesi gerektiği düşüncesinde oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Uzun ve Köse'nin (2017) 20 okul öncesi öğretmeniyle yaptıkları çalışmada, öğretmenlerin değerler eğitimi kapsamında en fazla sevgi, saygı, dürüstlük, sorumluluk, vatan sevgisi, yardımlaşma, hoşgörü ve paylaşma değerlerine yer verdikleri belirlenmiştir. Ogelman ve Sarıkaya'nın (2015) 46 okul öncesi öğretmenleriyle yaptıkları çalışmada, okul öncesi dönem çocuklarına kazandırılması gereken değerler sıralamasında saygı, sorumluluk, sevgi, hoşgörü, paylaşma, dürüstlük, yardımlaşma, işbirliği değerlerinin yer aldığı görülmektedir. Pekdoğan ve Korkmaz'ın (2017) 15 okul öncesi öğretmeniyle yaptığı çalışmada, çocuklara en çok sevgi ve yardımlaşma değerlerinin öğretildiği belirlenmiştir. Tarkoçin, Berktaş ve Uyanık Balat'ın (2013) yaptıkları çalışmada, okul öncesi öğretmenleri sınıf içi etkinliklerde sevgi, saygı, paylaşma, yardımlaşma, adalet, sorumluluk, hoşgörü, merhamet ve dürüstlük gibi değerleri kullandıklarını

belirtmişlerdir. Akto ve Akto'nun (2017) okul öncesi öğretmenleriyle yaptıkları çalışmada, öğretmenlerin sınıf etkinliklerinde sevgi, saygı, sorumluluk, dürüstlük, hoşgörü, iyilik ve paylaşma gibi değerleri tercih ettikleri belirlenmiştir. Bu araştırma ve alanyazındaki benzer araştırma sonuçları değerlendirildiğinde, okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim değerler eğitiminde saygı, sevgi, dürüstlük, yardımlaşma/dayanışma, paylaşma, sorumluluk, hoşgörü ve temizlik gibi değerleri önemsedikleri ve bu değerlerin öncelikli olarak çocuklara kazandırılması gerektiği görüşünde oldukları söylenebilir. Benzer şekilde, Aral ve Kadan'ın (2018) 2013 okul öncesi eğitim programında yer alan kazanım ve göstergeleri değerler açısından inceledikleri çalışmalarında, okul öncesi eğitim programında sırasıyla en çok sorumluluk, saygı, dayanışma, güven, sevgi, hoşgörü, özgürlük, eşitlik, dostluk ve adalet değerlerine yer verildiği belirlenmiştir. Bu durumda, 2013 okul öncesi eğitim programında yer alan değerlerle öğretmenlerin önemsedikleri değerlerin örtüştüğü söylenebilir. Ayrıca, alanyazında farklı branş öğretmenleriyle yürütülen çalışmalarda (Acat ve Aslan, 2011; Bulach ve Butler, 2002; Çelikkaya ve Filoğlu, 2014; Çengelci, Hancı ve Karaduman, 2013; Karatekin, Gençtürk ve Kılıçoğlu, 2013; Thornberg ve Oğuz, 2013; Yiğittir, 2010) da öğretmenlerin bu değerlere öncelik verdikleri ve bu değerlerin çocuklara kazandırılması gerektiğini düşündükleri belirlenmiştir. Saygı, sevgi, dürüstlük, yardımlaşma/dayanışma, paylaşma, sorumluluk, hoşgörü ve temizlik gibi temel insani ve everensel değerlerin çocuklara erken yaşlardan itibaren kazandırılması, çocuğun öz düzenleme, kendini ifade edebilme, yaratıcılık, öğrenme alışkanlığı gibi becerilerini destekleyerek ileriki yaşamını daha nitelikli hale getirmesi açısından önemlidir (Pekdoğan ve Korkmaz, 2017). Dolayısıyla, okul öncesi öğretmenlerinin bu değerlerin öncelikli olarak çocuklara kazandırılması gerektiğine ilişkin düşünceleri, eğitim sisteminde okul öncesi dönemden itibaren sağlam karakterli, sosyal ve bilinçli bireyler yetiştirilmesi açısından umut vericidir.

Bu çalışmada, okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programında değerler eğitimine yer verilmesine rağmen değerler eğitimine yönelik somut etkinliklerin yetersiz olduğu, değerler eğitimine yönelik uygulamaların daha çok öğretmenin inisiyatifine bırakıldığı düşüncesinde oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, öğretmenlerin okul öncesi eğitim programında değerler eğitimine yönelik etkinliklerin okul dışı etkinlikler ve oyun etkinlikleriyle desteklenmesi gerektiğini düşündükleri belirlenmiştir. Bu araştırma sonuçlarına paralel olarak, Erkuş'un (2012) yaptığı çalışmada, okul öncesi öğretmenlerine göre okul öncesi eğitim programında yer alan değerler eğitiminin yetersiz bulunduğu ortaya çıkmıştır. Benzer şekilde, Üner'in (2011) yaptığı çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin farklılıklara saygı eğitiminin okul öncesi eğitim programında yetersiz olduğu görüşünde oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar, okul öncesi eğitiminde değerler eğitiminin gözden geçirilmesi ihtiyacını

doğurmaktadır. Dolayısıyla, okul öncesi eğitim programında değerler eğitimine yönelik somut etkinliklerin artırılması, etkinliklerin okul içi veya belirli etkinliklerle sınırlandırılmaması ve çeşitlendirilmesi gerektiği söylenebilir.

Bu çalışmada, öğretmenlerin çoğunun çocukların programdaki değerleri kazanmaları için daha çok drama, oyun ve hikâye etkinlikleri yaptıkları, bazı öğretmenlerin bunların yanı sıra Türkçe etkinlikleri, sanat etkinlikleri, görsel ve işitsel etkinlikler gerçekleştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ogelman ve Sarıkaya'nın (2015) yaptıkları çalışmada, okul öncesi öğretmenlerinin yarım fazlasının değerler eğitimi ile ilgili herhangi bir program uygulamadığı, ancak büyük bir çoğunluğunun değerler eğitimi ile ilgili etkinlik uyguladığı saptanmıştır. Erkuş'un (2012) yaptığı çalışmada, okul öncesi öğretmenlerinin çocukların programdaki değerleri kazanıp kazanmadığını serbest zaman etkinliği, drama etkinliği, gözlem yoluyla ve aile katılımı yoluyla belirledikleri sonucuna ulaşılmıştır. Uzun ve Köse'nin (2017) yaptıkları çalışmada, okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimi içeriklerini daha çok Türkçe ve drama etkinliklerinde işledikleri, değerler eğitimi kapsamında en fazla resmi kurum ve kuruluşlara yönelik geziler düzenledikleri belirlenmiştir. Pekdoğan ve Korkmaz'ın (2017) yaptığı çalışmada, okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimi uygulamalarında en çok beyin fırtınası yöntemini uyguladıkları, hikâye kartlarını kullandıkları ve etkinlik olarak da oyun etkinliğini tercih ettikleri belirlenmiştir. Akto ve Akto'nun (2017) okul öncesi öğretmenleriyle yaptıkları çalışmada, öğretmenlerin değerler eğitiminde eğitici oyunlar, hikaye, soru-cevap, drama ve tartışma gibi yöntem ve teknikleri kullandıkları belirlenmiştir. Karakaş'ın (2015) yaptığı çalışmada ise okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitiminde en çok sırasıyla Türkçe, drama ve sanat etkinliklerini kullandıkları belirlenmiştir. Sapsağlam ve Ömeroğlu'nun (2015) yaptıkları çalışmada, okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine daha çok drama, oyun, Türkçe etkinlikleri, müzik ve sanat etkinliklerinde yer verdikleri belirlenmiştir. Thompson (2011) ve Schaefer (2012) yaptıkları çalışmada, öğretmenlerin değerler eğitiminde en çok hikâye yöntemini ve model olmayı tercih ettiklerini ortaya çıkarmışlardır. Dolayısıyla, okul öncesi öğretmenlerinin çocuklara değerleri kazandırmada drama, oyun ve hikâye başta olmak üzere Türkçe etkinlikleri, sanat etkinlikleri, alan gezisi, beyin fırtınası gibi çeşitli etkinlikleri işe koştukları söylenebilir. Değerler eğitiminde kullanılacak yöntemler oldukça fazladır ve çeşitlilik göstermektedir. Hikâye, oyun, drama, sanat etkinlikleri gibi öğrenci merkezli uygulamalar değerler eğitiminde etkili olarak kullanılabilir (Chaitanya, 2017). Bu gibi etkinliklerin çocukların değerleri kazanmasında yardımcı olduğu ve değerler eğitimine hareketlilik katacağı düşünüldüğünde (Akın ve Aydemir, 2013; Sağlam, 2001), okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitiminde farklı yöntem ve teknikleri işe koşmaları olumlu bir sonuç olarak değerlendirilebilir.

Bu çalışmada, öğretmenlerin çoğunun değerler eğitiminde aile desteğinin olmaması, çocuğun bilişsel/gelişim özellikleri ve okulun fiziksel yetersizliklerinden kaynaklı sorun yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, bazı öğretmenlerin değerler eğitiminde materyal/etkinlik geliştirmede ve değerleri somutlaştırarak çocukların öğrenmelerini sağlamada güçlük yaşadıkları belirlenmiştir. Bu sonuç, alanyazındaki benzer çalışma sonuçlarıyla örtüşmektedir. Bu araştırma sonuçlarına paralel olarak, Ogelman ve Sarıkaya'nın (2015) yaptıkları çalışmada, okul öncesi öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu değerler eğitiminde zorlandıkları durumların olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerin, değerler eğitimi sırasında yaşadıkları zorluklar, çocukların gelişim düzeylerine bağlı durumlar (dikkat sürelerinin kısa oluşu, soyut düşünememeleri, hazır bulunuşluk vb.), ailelerden beklenen desteğin gelmemesi, konu ile ilgili etkinlik, kitap, program eksiklikleri, öğretmenlerle ilgili eksiklikler (özgüven, bilgi eksikliği) ve zaman yetersizliği olarak ifade edilmiştir. Erkuş'un (2012) yaptığı çalışmada, okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitimde öğrenci sayılarının fazlalığı, ailelerin yeterli bilinçte olmamaları, değerler öğretiminin sadece öğretmene bırakılması gibi sebeplerden dolayı güçlük çektikleri saptanmıştır. Benzer şekilde, Uzun ve Köse'nin (2017) yaptıkları çalışmada, okul öncesi öğretmenlerinin değerlerin kazandırılmasında en fazla öğrenci ve aile kaynaklı nedenlerden dolayı zorlandıkları sonuçlarına ulaşılmıştır. Karakaş'ın (2015) yaptığı çalışmada, değerler eğitimi güçleştiren faktörlerin başında çocuk temelli kaynakların olduğu ve değerler eğitimi etkinliklerine ihtiyaç duyulduğu sonucuna ulaşılmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların gelişim dönemlerinden dolayı değerleri somutlaştırmada zorluk yaşadıkları, değerler eğitimi açısından etkinliklerin yetersiz olması ve aile katılımının olmamasından dolayı zorluk yaşadıkları saptanmıştır. Benzer şekilde, alanyazında farklı branş öğretmenleriyle yürütülen değerler eğitimiyle ilgili çalışmalarda (Çelikkaya ve Filoğlu, 2014; Kurtdede Fidan, 2013; Kurtulmuş, Tösten ve Gündaş, 2014; Tokdemir, 2007; Türk, 2009; Yiğittir ve Keleş, 2011; Üner, 2011), öğretmenler aile, öğretmen ve öğrenci özellikleri, çevre, toplum, program ve okulun fiziki koşullarından dolayı değerler eğitiminde zorlandıklarını belirtmişlerdir. Bu araştırma sonuçları ve alanyazındaki benzer araştırma sonuçlarından hareketle, okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitiminde en çok aile desteğinin olmaması, çocuğun bilişsel/gelişim özellikleri ve okulun fiziksel yetersizliklerinden dolayı güçlük yaşadıkları, bunu sırasıyla öğretmenden ve programdan kaynaklı nedenlerin izlediği söylenebilir.

Bu çalışmada, okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitimde değerler eğitiminin sağlanmasına yönelik ailelerin ve öğretmenlerin eğitim, konferans, seminer vb. etkinlikler aracılığıyla bilinçlendirilmesi, okul öncesi programında değerler eğitimine yönelik etkinliklerin artırılması, aile katılımının/işbirliğinin sağlanması, değerler eğitiminin oyun, drama vb. etkinliklerle daha eğlenceli ve somut hale getirilmesi, değerler eğitimiyle ilgili materyal ve

kaynakların artırılması, değerler eğitiminde okul dışı faaliyetlerin ve alan gezilerinin artırılması, değerler eğitiminde çocukların gelişim ve bilişsel özelliklerinin, aile özelliklerinin ve toplumsal/kültürel özelliklerin dikkate alınarak etkinliklerin hazırlanması ve uygulanması gibi çeşitli önerilerde buldukları belirlenmiştir. Bu öneriler, alanyazında okul öncesi öğretmenleriyle gerçekleştirilen değerler eğitimiyle ilgili benzer çalışmalarda öğretmenler tarafından sunulan önerilerle büyük ölçüde örtüşmektedir (Erkuş, 2012; Karakaş, 2015; Ogelman ve Sarıkaya, 2015; Pekdoğan ve Korkmaz, 2017; Uzun ve Köse, 2012; Yuvacı, Şafak ve Şirin, 2013). Dolayısıyla bu araştırma sonuçlarından ve görüşme yapılan öğretmenlerin önerilerinden hareketle araştırmada aşağıdaki önerilere yer verilmiştir:

1. Ailelerin ve öğretmenlerin eğitim, konferans, seminer vb. etkinlikler aracılığıyla okul öncesi dönemde değerler eğitimi hakkında bilinçlendirilmesi önerilebilir.
2. Okul öncesi kurumlarda değerler eğitimi çalışmalarında okul-aile işbirliği çerçevesinde sürece ailelerin etkin katılımı sağlanabilir.
3. Okul öncesi eğitim programında değerler eğitimiyle ilgili çocukların gelişim/bilişsel özelliklerine uygun somut ve eğlenceli etkinliklerin artırılması, değerler eğitimiyle ilgili materyal ve kaynakların geliştirilmesi önerilebilir.
4. Değerler eğitiminin sadece okul içi etkinliklerle sınırlandırılmayıp okul dışı faaliyetler ve alan gezileriyle desteklemesi önerilebilir.
5. Bu araştırma Van ili merkez ilçelerinde görev yapan okul öncesi öğretmenleri, veri toplama aracı olarak ise ölçek ve görüşme formunun kapsamıyla sınırlıdır. Benzer çalışmalar farklı sosyo-ekonomik çevrelerdeki okullarda, farklı öğrenim kademelerinde, okul yöneticileri ve veliler gibi farklı paydaşlar dâhil edilerek ve gözlem, günlük vb. farklı veri toplama araçlarıyla veri çeşitlemesi yapılarak yürütülebilir.

Kaynaklar

- Acat, M. B. ve Aslan, M. (2011). İlköğretim okullarında öğrencilere kazandırılması gereken değerler. *20.Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.
- Akbaş, O. (2009). İlköğretim okullarında görevli branş öğretmenlerinin değer eğitimi yaparken kullandıkları etkinlikler: 2004 ve 2007 yıllarına ilişkin bir karşılaştırma. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(2), 403-414.
- Akın, M. H. ve Aydemir, M. A. (2013). Çizginin değeri: Kültürel çalışmalar ekseninde mizah ve değer ilişkisine yönelik bir çözümleme. *Uluslararası Antalya Değerler Eğitimi Sempozyumu*, Antalya.
- Akto, A. ve Akto, S. (2017). Okul öncesi değerler eğitiminde kullanılan yöntem ve teknikler (Nitel bir araştırma). *E-Şarkiyat İlmî Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 1074-1095.
- Al Mamun, A., Rahman, M., Rahman, A. R. ve Hossaim, A. A. (2012). Students' attitudes towards English: The case of life science school of Khulna University. *International Review of Social Sciences and Humanities*, 3(1), 200-209.

- Aral, N. ve Kadan, G. (2018). 2013 Okul öncesi eğitim programının değerler eğitimi bağlamında incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 2(1), 113-131.
- Aspin, D. N. (2000). Values, beliefs and attitudes in education: The nature of values and their place and promotion in schools. *Education, Culture and Values*, 14, 197-218.
- Aydın, M. Z. ve Akyol Gürler, Ş. (2012). *Okulda değerler eğitimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Bulach, C. R. ve Butler J.D. (2002). The occurrence of behaviors associated with sixteen character values. *Journal of Humanistic Counseling, Education and Development*, 41(2), 200-214.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri (21. baskı)*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Cevherli, K. (2014). *Okul öncesinde değerler eğitimi: Boğaziçi eğitim modeli (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi)*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Chaitanya, M. (2017). Value based education and methods, strategies, approaches to impart it in education. *International Journal of Research Culture Society*, 1(5), 6-10.
- Cooper, D. (2014). *Character education: a study of an elementary school leadership academy (PhD thesis)*. Wilmington University, North Carolina.
- Creswell, J. W. (2008). *Educational research planning, conducting and evaluating quantitative and qualitative research*. International Pearson Merrill Prentice Hall.
- Çelikkaya, T. ve Filoğlu, S. (2014). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin değere ve değer eğitimine ilişkin görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(4), 1541-1556.
- Çengelci, T., Hancı, B. ve Karaduman, H. (2013). Okul ortamında değerler eğitimi konusunda öğretmen ve öğrenci görüşleri. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11(25), 33-56.
- Dereli İman, E. (2014). Değerler eğitimi programının 5-6 yaş çocukların sosyal gelişimine etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(1), 249-268.
- Doğan, İ. (2008). *Toplumsal davranış kalıpları. Sosyoloji, kavramlar ve sorunlar*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Doğan Temur, Ö. ve Yuvacı, Z. (2014). Okul öncesi değer eğitimi uygulayan okullardan seçilen değerlerin ve etkinliklerin incelenmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 122-149.
- Erden, M. (1998). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. İstanbul: Alkım Yayınları.
- Erkuş, S. (2012). *Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programındaki değerler eğitimine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Diyarbakır: Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Fırat, M., Yurdakul, I. K. ve Ersoy, A. (2014). Bir eğitim teknolojisi araştırmasına dayalı olarak karma yöntem araştırması deneyimi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 2(1), 65-86.
- Halstead, J. M. (1996). Values and values education in schools (p. 3-13). J. M. Halstead ve M. J. Taylor (Edt.). *Values in education and education in values*. Oxon: RoutledgeFalmer.
- Hökelekli, H. ve Gündüz, T. (2007). Üstün yetenekli çocukların değer yönelimleri ve eğitimleri. *Değerler ve Eğitimi içinde* (371-396). İstanbul: Dem Yayınları.
- Gunnar, M. R. ve Barr, R. G. (1998). Stress, early brain development and behavior. *Infants and Young Children*, 11(1), 1-14.

- İlhan, D. ve Karataş, H. (2015). An analysis on motivational beliefs and attitudes of undergraduates regarding learning English. *International Journal of Educational Researchers*, 6(2), 1-14.
- Karakaş, H. (2015). Değerler eğitimi etkinliklerinin okul öncesi öğretmenlerine göre değerlendirilmesi: Nitel bir çalışma. *Dünden Bugüne Türkiye'de Beceri, Ahlak ve Değerler Eğitimi Uluslararası Sempozyumu*, Cilt I, 623.
- Karatekin, K., Gençtürk, E. ve Kılıçoğlu, G. (2013). Öğrenci, sosyal bilgiler öğretmen adayı ve öğretmenlerin değer hiyerarşisi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(14), 411-459.
- Kurtdede Fidan, N. (2013). Sosyal bilgiler dersinde değerler eğitimi: Nitel bir araştırma. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(3), 361-388.
- Kurtulmuş, M., Tösten, R. ve Gündaş, A. (2014). İlköğretim 1. kademe öğretmenlerinin değerler eğitimi sürecinde karşılaştıkları sorunlar. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 12(27), 281-305.
- MacNaughton, G. ve Hughes, P. (2007). Teaching respect for cultural diversity in Australian early childhood programs: A challenge for professional learning. *Journal of Early Childhood Research*, 5(2), 189-204.
- MEB (2013). *Okul öncesi eğitim programı*. Temel Eğitim Genel Müdürlüğü, Ankara: M.E.B. Yayınları.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis (2nd edition)*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Ogelman, H. G. ve Sarıkaya, H. E. (2015). Okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin değerler eğitimi konusundaki görüşleri: Denizli ili örneği. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 81-100.
- Oktay, A. (1999). *Yaşamın sihirli yılları: Okul öncesi dönem*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Ömeroğlu, E. ve Sapsağlam, Ö. (2016). *Okul öncesi dönemde karakter ve değerler eğitimi: Teoriden uygulamaya*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Öztürk Samur, A. (2011). *Değerler eğitimi programının 6 yaş çocuklarının sosyal ve duygusal gelişimlerine etkisi Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research & evaluation methods*. USA: Sage Publications, Inc.
- Pekdoğan, S. ve Korkmaz, H. İ. (2017). Okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş çocuklarına verilen değerler eğitimine ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(37), 59-72.
- Sağlam, İ. (2001). Okul öncesi eğitimde sözlü öğretim etkinlikleri ve din eğitimi. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 10(1), 195-208
- Sapsağlam, Ö. ve Ömeroğlu, E. (2015). Okul öncesi öğretmenlerinin eğitim programlarında değerler eğitimine yer verme düzeylerinin belirlenmesi. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 6(21), 244-264.
- Schaefer, M. P. (2012). *Determining methods for teaching character education in elementary schools (Unpublished PhD thesis)*. Northcentral University, Arizona.
- Singh, A. (2011). Evaluating the impacts of value education: Some case studies. *International Journal of Educational Planning & Administration*. 1(1), 1-8.

- Şen, Ü. (2007). *Millî Eğitim Bakanlığının 2005 yılında tavsiye ettiği 100 temel eser yoluyla Türkçe eğitimde değerler öğretimi üzerine bir araştırma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Tarkoçin, S., Berktaş, D. ve Uyanık-Balat, G. (2013). Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf içi etkinliklerde çocuklarla olan iletişimlerinde kullandıkları değerlerin incelenmesi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 3(2), 37-49.
- Thompson, M. (2011). Developing moral values in children: observations from a preschool. *Ife Psychologia*, 19(2), 394-411.
- Thornberg, R. ve Oğuz, E. (2013). Teachers' views on values education: a qualitative study in Sweden and Turkey. *International Journal of Educational Research*, 59(1), 49-56.
- Tokdemir, M. A. (2007). *Tarih öğretmenlerinin değerler ve değer eğitimi hakkındaki görüşleri* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Trout, N. J. (2008). *Building character education in the preschool (PhD thesis)*. CapellaUniversity.
- Türk, İ. (2009). *Değerler eğitiminde saygı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü.
- Uyanık Balat, G. U. ve Dağal, A. B. (2006). *Okul öncesi dönemde değerler eğitimi etkinlikleri*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Uzun, M. ve Köse, A. (2017). Okul öncesi eğitimde değerler eğitiminin uygulanmasına yönelik öğretmen görüşleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(23), 305-338.
- Üner, E. (2011). *Okul öncesi eğitim programındaki 36-72 aylık çocuklara farklılıklara saygı eğitimi kazandırmanın öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri: Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Weist, L. R. (1998). Using immersion to shake up pre-service teachers' views about cultural differences. *Journal of Teacher Education*, 49(5), 358-365.
- Yang, Y. & Green, S. B. (2011). Coefficient alpha: A reliability coefficient for the 21st century? *Journal of Psychoeducational Assessment*, 29(4), 377-392. DOI:10.1177/0734282911406668.
- Yaşaroğlu, C. (2014). Sınıf öğretmenlerinin değerler eğitimine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 27, 503-515.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yiğittir, S. (2010). İlköğretim öğrenci velilerinin okulda kazandırılmasını arzuladığı değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 8(9), 207-223.
- Yiğittir, S. ve Keleş, H. (2011). Sosyal bilgiler dersinde değer eğitimine ilişkin öğretmen görüşleri. *Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 40(189), 144-155.
- Yuvacı, Z., Şafak, M. ve Şirin, N. (2013). Okul öncesi çocuklarına değerler eğitimi verirken davranış geliştirme merkezli öğrenme yöntemi uygulayan öğretmenlerin görüşleri. *Middle Eastern & African Journal of Educational Research*, 5, 122-135.

Extended Abstract

Today, as science and technology develop rapidly, education has important responsibilities in educating individuals who will keep up with the times (Erkuş, 2012). Today, education is not only about increasing the academic achievement of individuals but also about teaching values (Trout, 2008), because values education affects academic achievement positively (Singh, 2011). Educational institutions are seen as an important social tool in terms of gaining children and adults in the society the principles, attitudes and values that are accepted by society in a planned manner (Erden, 1998).

Values education should start in early childhood so that the values of society can be kept alive in the future. In this respect, values education in preschool education has a critical role in terms of children's acceptance of values and developing positive personality by living in accordance with these values (Karakas, 2015). Preschool education constitutes the starting point of values education after family. Although acquiring values, embracing them and keeping them alive is a lifelong process, basic human values should be gained in early childhood. For this reason, preschool education points to a critical process in values education, and good experiences in early childhood should be quite diverse (Uyanık Balat and Dağal, 2006). Beginning of values education in pre-school period is important in terms of reflection of these values in social life (Pekdoğan and Korkmaz, 2017).

The aim of this study is to determine the attitudes of preschool teachers towards values education and their opinions about values education in preschool education. For this purpose, the following questions are addressed in this study:

1. At what level is the attitude of preschool teachers towards values education?
2. What are the opinions of preschool teachers about the values that children should gain in preschool education?
3. What are the opinions of preschool teachers concerning values education activities in preschool education curriculum?
4. What are the activities that preschool teachers have implemented concerning values education, the problems they have experienced and their suggestions for values education?

This study using mixed method was conducted with 110 preschool teachers working in the districts of İpekyolu, Tuşba and Edremit in Van province. In this study, "Values Education Attitude Scale" developed by Yaşaroğlu (2014) and semi-structured interview form developed by the researcher were used for data collection. The data were analyzed with descriptive statistics (mean and standard deviation) and descriptive analysis.

As a result of the study, it was determined that preschool education teachers showed a high level of positive attitude towards values education; teachers are of the opinion that in preschool education, the values of respect, love, honesty, solidarity, sharing, responsibility, tolerance and cleanliness should be gained to children, teachers are of the opinion that although values education is included in preschool education curriculum, concrete activities are insufficient and the activities for values education are mostly left to the initiative of the teachers; the teachers mostly do drama, play and story activities for the children to gain the values in the curriculum; the majority of the teachers have problems in values education due to lack of family support, the child's cognitive/developmental characteristics and the physical inadequacy of the school. In this respect, based on the results of this study and from the suggestions of the interviewed teachers, the following suggestions are presented in this study:

1. It may be advisable to raise awareness of families and teachers about values education in preschool period and to increase materials/activities related to values education.
2. Effective participation of families can be ensured in the framework of school-family cooperation in values education education activities in preschool institutions.
3. In preschool education curriculum, it may be suggested to increase the concrete and amusing activities according to the developmental/cognitive characteristics of the children and develop materials and resources related to values education.
4. It is suggested that values education should not only be restricted to in-school activities, but also be supported with out-of-school activities and field trips.

5. This study is limited to preschool teachers working in the Van province, and the scale and interview form as a data collection tools. Similar studies can be conducted in different socio-economic environments by including different stakeholders such as school administrators and parents in different schools, and with different data collection tools such as diary, observation, etc.